

RDEČI PRAPOR

Glasiło jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsak petek.

Naročnina za avstro-ogrsko kraje za celo leto 5.44 K, za pol leta 2.72 K, za četrt leta 1.36 K; za Nemčijo za celo leto 5.96 K, za pol leta 2.98 K, za četrt leta 1.49 K; za Ameriko za celo leto 7.28 K.

Posamezna številka 10 v.

Reklamacije so pošiljne proste. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Inserati. Enostopna peti-vrstica 20 vin, za enkrat; 16 vin, za dvakrat; 12 vin, za trikrat; večkrat po dogovoru.

73. številka.

V Ljubljani, v petek, dne 16. avgusta 1907

Leto X.

NASLOVA: Za dopise, rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne posiljitve, naročila na list, reklamacije, inserate i. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Jurčičev trg številka 3 I.

Železniške nesreče.

Nobena človeška uredba ni tako popolna, da bi bila brezpogojno zavarovana proti vsem napakam. Kjer se človek bojuje s naravo, je lahko mogoče, da ga ukanijo njene moči ter se zgodi njemu kaj nepričakovane. Tudi na železnicah se zgodi marsikatera nesreča, za katero ne more biti nihče odgovoren; utrga se oblak in v hipu izpodkoplje železniški nasip, da se mora s polno paro vozeči vlak zrušiti v globočino. Zvali se skala s hriba, na katero ne bi bil mislil nihče in vrže stroj s tira. Megla je železniškemu prometu sovražnica, ki skriva vse hudobije v svojih gubah. Nesreče, ki jih imenuje navaden človeški jezik »slučaje«, se zgodijo.

Ali vse te nezgode so kaj maloštevilne v primeri z onimi, ki se neprenehoma ponavljajo, ne da bi se moglo zvaliti odgovornost na »hudobno naravo«. In leto za letom se lahko opazuje, da se jih nabere največ v poletni dobi, ko je osebni promet zelo živahen. Tudi letos je prinesel en sam teden tri strašne železniške nezgode, ki so zahtevale tudi dosti človeških žrtv. Zgodile so se pač v raznih krajih sveta, ali dovolj žalostno je, da so se sploh zgodile.

Tako ponavljanje mnogostevilnih nesreč, ki delajo že utisk, kakor da bi bilo to nekako pravilo, pa zahteva resno premišljevanje in skrbno preiskovanje vzrokov, ki imajo tako grozne posledice. Kjer se pokazuje pravilo, tam ni dovoljen izgovor na noben »slučaj«; tam vladajo enaki vzroki, ki plode enake posledice in najti je treba prve, da se more odpraviti zadnje.

Seveda, železniške nesreče se tudi sedaj preiskuje. Vselej, če skoči kak vlak s tira, če se zaleti lokomotiva v vozove tujega vlaka, če se pripeti karambol, imajo sodnije opravka. Na železnicah se piše tedaj naznanila, sestavlja se protokole, na sodiščih se zaslišuje obdolžence, priče, izvedence, sestavlja se obtožnice, hodi se »na lice mesta«. In navadno imajo preiskave že kak uspeh. Ta ali oni železniški uslužbenec je »kriv«. Zapre se kakega čuvaja, strojevodjo ali asistenta ali pa tudi njih več, potem se jih izpodi iz službe in pravica je pomirjena. Za občinstvo je pa takrat ves dogodek že izgubil pravi pomeh; za sodnijsko obravnavo se zanima prav toliko, kolikor za druge procese in je le radovedno, koliko »dobe« obtoženci.

Te preiskave ne zadostujejo. Obsodbe železniskih uslužbencev in uradnikov ne preprečijo novih železniskih nesreč; a to je glavno. Vse kazni, ki jih dobe »krivi« železničarji, niso tako važne, kakor sredstva, s katerimi naj bi se povišalo varnost obtožnic in potnikov.

Ako bi bila na merodajnih mestih dobra volja, ne bi bile take preiskave težke. Železničarji, ki pravijo sami o sebi, da stojijo neprenehoma z eno nogo v grobu, z drugo pa v kriminalu, bi jih znali nasteti kekor litanije. A tudi človek, ki ima toliko zdravega razuma, da lahko presodi, kaj prenese ljudska moč, ugane, zakaj se množe nesreče ravno ob času najhujše vročine.

Javna tajnost je, da so naši železničarji splošno preobloženi z delom. Neki visoki železniški uradnik je rekel piscu teh vrst pred nedavnim časom: »Prosim Vas, ko sem bil še mlad uradnik, je bil

naš ideal, da bi imeli 24 ur službe in 24 ur prostega časa.« To je prav lahko mogoče. A ko je bil dotični funkcionar mlad uradnik, so bile avstrijske železnice takorekoč v povojih; v 24 urah ni opravil železničar toliko službe kakor sedaj v dveh. Od leta do leta narašča promet, vlaki se neprenehoma množe in povečujejo, manevri so od dne do dne bolj komplicirani, železnica ima pa vendar samo eno glavo in dvoje rok. Med službo mora imeti železničar živce vedno do skrajnosti napete, paziti mora vedno na deset reči in človek, ki ne bi v takih razmerah opešal, bi moral biti iz jekla, pa ne iz kosti in mesa. In še stroj je treba čistiti in mazati, če hoče, da funkcioniira.

Delavni čas železničarjev je splošno predolg. Vzrok je seveda umeven. Železniške družbe hočejo varčiti, kajti akcionarji zahtevajo dividende. Za skrajšanje delavnega časa bi bilo treba pomnožiti osebje, to stane denarja in zato so družbe z železniškim ministrom na čelu glube za take zahteve. Prčfit je glavna točka v evangeliju modernega kapitalizma.

Če pa uničuje neprimerno dolga delavna doba fizično moč železničarjev že v navadnem času, je lahko izračunati, koliko bolj jo ubija ob vročini in soparici poletja. Smelo se lahko trdi, da spravlja vsaj ogromna večina železničarjev v zadnji četrtini dobe svojo službo zgolj mehanično. Drugače namreč sploh ni mogoče. Kdor jo opravlja v prvih urah vestno, porabi že v tistem času toliko moči, da mu za konec nič ne ostane. Ravno v tem mehaničnem opravljanju službe, ko je intelekt tako izmučen, da ne more več delovati, tiči pa največja nevarnost. Uradnik daje se ukaze z jezikom, ali njegov um je tako utrujen, da jih ne more strogo kontrolirati: strojevodja vidi luči, ali barve se mu tako izpreminjajo pred utrujenimi očmi, ne da bi se zavedal tega; čuvaj postavlja premikula z rokami po stari navadi, kritični duh ga pa zapušča. In ena sama napačna beseda, en sam napačni signal, pa je nesreča gotova.

Sedemnajst, osemnajst ur službe v juljski vročini, pa ne izjemoma enkrat, temveč redno, brez daljšega počitka, brez izdatnega dopusta, povrhu pa še vedno materialne stvari ob nezadostnem zaslužku — to so krivci železniskih nesreč.

Družbe ne pomnože osebja, ne povečajo partij, ne skrajšajo delavnega časa, ker se boje izdatkov. Ali nad njimi je generalno nadzorništvo avstrijskih železnic kot državna nadzorovalna oblast. Ona ima skrbeti za varnost prometa. Njo ne brigajo nič dividende akcionarjev, profiti prioriterjev i. t. d. Zakaj ne poseže generalno nadzorništvo vmes? .. Odgovor ni težak; država je sama podjetnik. Generalno nadzorništvo in železniško ministrstvo — vrana ne izključe vrani oči.

Vzroki najštevilnejših železničarskih nesreč bodo odpravljani, kadar izsili organizacija železničarjev človeške razmere na železnicah. Občinstvo, ki potuje, ima pa tehtne razloge, zanimati se za razmere železničarjev in za njih boj; saj se ne bojujejo le zaboljšanje svojega položaja, ampak tudi za varnost občinstva.

Socialni pregled.

Mizarska stavka v Ljubljani je končana. V pondeljek so šli pomočniki zopet na delo, kakor so sklenili na shodu v soboto po razpravi o koncesijah, ki so jih ponudili podjetniki na seji z zastopniki organizacije v četrtek. Te koncesije, dovoljene po sedemtedenskem boju, so take, da jih smatrajo delavci lahko za popoln uspeh. Glede

plače je določeno: 1. One plače, ki so veljale 1. marca t. l., se zvišajo takoj za osem, s 1. majem 1908 pa zopet za sedem, torej skupaj za petnajst odstotkov. 2. Po prvem letu izza osvoboditve vajenca iznoša minimalna plača 2 K 80 v, po drugem letu pa 3 K. 3. Za delo izven delavnice se plača v mestu in Spodnji Šiški po 30 v, do petih kilometrov izven mesta po krono, nad petimi kilometri pa po dve kroni doklade na dan. 4. Za nadurno delo se plača 25 odstotkov nad navadno plačo. Glede delavnega časa: 1. S 1. majnikom 1908. se upelje v vseh delavnicah deveturni delavnik in sicer od 7. zjutraj do 12. opoldne ter od 1/2. do 6. popoldne. 2. Ob sobotah konča delo ob 1/2. zvečer. 3. Na dan pred božičem, pred Veliko nočjo in pred binkošti se dela do 2. popoldne, a plača cel dan. — Prvi majnik je prost. Nekateri podjetniki bi radi upeljali akordno delo. Glede tega obsega pogodba sledeče: Do 1. majnika 1908. je akordno delo sploh izključeno. Potem se ga lahko upelje, ako se izdela natančen cenik, ki ga morajo pa podpisati podjetniki in organizacija lesnih delavcev. Ceniki morajo biti javno nabiti v vseh delavnicah. Vsakemu pomočniku, ki bi delal na akord, je njegova navadna plača z jamčena in se mu jo izplača na račun; kar bi po akordu več zaslužil, se mu izplača, odtegniti se mu ne sme ničesar. Prebitkov akorda se ne sme porabiti za izgube iz akordnega dela. Kakor so nam znane razmere v mizarski obrti, lahko pravimo, da pravičen cenik za akordno delo ni enostavna stvar. Najvažnejši momenti sklenjene pogodbe so pa sledeči: Podjetniki priznajo organizacijo in njene zaupnike. Pogodba je kolektivna in s tem je njena vrednost zelo povečana. Pogodba velja na tri leta in stranka, ki jo želi potem izpremeniti, jo mora mesec prej opovedati. — S tem je končan dolgotrajen in intenziven gospodarski boj, ki je bil vsled razmer potreben. Sklenjena pogodba nam pa daje upanje, da se povrne sedaj mir v mizarsko stroko, kar bo koristno ne le za pomočnike, ampak nič manj za podjetnike. A mizarski delavci so v tem boju vnovič izpoznali vrednost svoje organizacije in nadejamo se, da v kratkem ne bo več mizarskega pomočnika v Ljubljani, ki ne bi bil član svoje organizacije. Kar se je z organizacijo pridobilo, je treba zavarovati z organizacijo. — Iz boja ljubljanskih pomočnikov se pa tudi delavci po deželi lahko nauče, da ni druge poti do zboljšanja razmer, nego organizacija. Skrajni čas je, da se zganijo tudi oni. Ako potrebujejo pojasnila in pouka, naj se obrnejo do ljubljanske podružnice lesnih delavcev ali pa do uredništva »Rdečega Prapora«. Z mlahnostjo in z indiferentizmom se ne doseže ničesar.

Dopisi.

Trbovlje. Dne 25. julija nam je umrl v ljubljanski bolnišnici nenadno sodrug Karl Kogovšek. Znjim je izgubila politična in strokovna organizacija zavednega, nad vse pridnega in za stranko vnetega sodruga. Kogovšek je prišel začetkom devedesetih let kot mladenič v stranko, v času, ko je bilo v našem kraju še skoraj nevarno, priznavati se za socialnega demokrata. Od tistega časa pa do zadnje ure je delal za stranko z vso svojo nenavadno gorečnostjo. Ob času zadnjega volilnega boja je bil že bolesten. Vendar mu ni dalo mira, da bi bil počival. Kadarkoli je imel časa, je šel na kmete ter je z vso vneto agitiral za stranko in za njenega kandidata. Nešteto krat je dejal, da smatra to za svojo sveto dolžnost. Lahko se pravi, da si je postavil Kogovšek s svojim neumornim delom najlepši spomenik med trboveljskimi trpini, katerim ostane njegov trud in njegova ljubezen nepozabna. Trboveljska podružnica Unije avstrijskih rudarjev je izgubila s Kogovškom svojega najstarejšega člana. Lahka mu bodi zemlja!

Gorica. (Nedeljske veselice.) Teško da je še kje kraj, kjer bi se prirejalo v poletnem času toliko veselice, kakor na Goriskem. Nije nedelje in praznika brez veselic skoraj po vseh vaseh, včas tudi kar po več v eni občini. Enkrat priredi »zabavo« krčmar, drugič fantje, tretjič to ali ono društvo.

Zgodi se tudi, da traja taka veselica takorekoč kar po dva dni skupaj. Nismo nikakor nasprotniki dobre zabave; saj človek ni samo za delo in trpljenje na svetu, ampak tudi zato, da bi užival življenje. Vendar je treba omeniti, da so te goriške veselice večinoma zelo prazne in koristijo udeležencem prav nič. Ljudje zapravijo tam dosti denarja, pogostoma pride tudi do preprirov in to je navadno ves uspeh. Povrh vsega se pa poostrejuje s tem po zaslugi nekaterih županov in krčmarjev prav po nepotrebnem politična nasprotja. Dovoljenje za take priredbe se mora zahtevati od županov; ker so pa gospodje tudi člani te ali one politične stranke, dovoljujejo ali prepovedujejo veselice po političnih motivih. Župan Lutman v St. Andrežu n. pr. ni hotel dovoliti ondotni socialno-demokratski krajevni organizaciji javnega plesa; župan v Mirni ga je dovolil liberalcem, socialistom pa ne. O pomanjkanju nepristranosti pri teh gospodih kar ne govorimo; le toliko jim bode povedano, da se motijo, ako mislijo, da uničijo s tem socialno demokracijo. Da se naši sodrugi ne dajo ugnati v kozji rog, ne gosp. Moraž v Vrtojbi ali pa gosp. Kodrman v Sovodnji. Gostilničarji, ki so brezobzirni proti delavcem, se morajo že navaditi, da ne bodo nosili delavci svojega denarja v njih gostilne. Ljubo jim to morda ne bo, zakaj večinoma so le delavci gostje. Posestniki imajo vno itak doma. Ali če se gostilničarji ne ozirajo na delavce, se tudi od delavcev ne more zahtevati, da bi se ozirali nanje. Pri tej priliki bodi tudi omenjeno, da naj zahtevajo sodrugi po vseh gostilnah, v katere zahajajo, »Rdeči Prapor«.

Se nekaj je, kar doslej v stranki na Goriškem močno pogrešamo. Nimamo delavskega pevskega društva. Ako bi se ustanovilo, bi dobile veselice lahko vse drug pomen in lepši značaj. Poleg petja bi lahko gojile tudi druge stroke plemenite zabave, deklamacije, diletantske gledališke predstave in tako bi veselice združevalo prijetno s koristnim, razvedrilo z izobrazbo in z umetniškim užitkom. Društvo bi gotovo dobro uspevalo, ker je veselic toliko, da bi se njegove potrebe gotovo pokrivalo z dohodki.

Z Goriškega. Postavimo se. Mala je goriška dežela, a Slovenci imamo štiri stranke v njej. Naprednjakom, socialistom in klerikalcem se je pridružila ob zadnjih volitvah še novo porojena agrarna stranka, ki se je takoj udeležila, čeravno brez lastnega glasila, volilnega boja in je dosegla samo v goriški okolici 1200 glasov. Hudo sta jo napadali liberalna in klerikalna stranka, uvidevajoči, da je njih hegemonija pri kraju, ako se jima izneverijo mali kmetje. Ti so pa vztrajali in v kratkem izide v Gorici njih politično glasilo. Cilji nove stranke pač niso popolnoma jasni. Zdi se nam, da še sama pravzaprav ne vé, kaj hoče. Doslej smo čuli samo geslo »Kmet za kmeta« in »Organizacija kmetov«. Govori se o združništvu za razprodajanje pridelkov in celo o — združnem obdelovanju zemljišč. Združno delo na tem polju — to je že revolucionarna misel in če so naši kmetje zmožni, da jo uresničijo, tedaj jadrajo že v — socialistični struji. Seveda je od misli do izvršitve velik korak. Da je ta stranka izmed ne-socialističnih na Goriškem najbolj demokratična, je pa vendar gotovo. V Vrtojbi, kjer je ves občinski odhor v njenih rokah, so sklenili peticijo za splošno volilno pravico za občine. Kako nejasni so še pojmi, se pa vidi zopet iz tega, da se je hotel župan iz Vrtojbe pl. Locatelli po sili vpisati v socialno-demokratsko lokalno organizacijo, čeravno je član agrarne stranke. Priznati se mora mladi stranki vsekakor, da je bila v volilnem boju poštena. V Vrtojbi je dosegla 150 glasov, socialisti so jih imeli 100, v tem ko so prišli liberalci in klerikalci na 30. In v boju ni bilo nič surovosti in nič sleparstva. Nekaj nepotrebnega pa so storili sedaj, ko snujejo lastno glasilo. Za voditelja stranke so si izbrali odvetnika dr. Frankota, kar menda res ni bil najmodrejši korak. Ta začetek utegne pokvariti marsikaj, kar je bilo dobrega v pripravah. Prorokovati nečemo ničesar. Ali dejstvo je, da je izmed 6700 kmetov v goriški okolici 6300 zadolženih. In veleposestvo izteguje tudi tukaj kremplje po malih posestvih. Vsekakor pa se proučevalec socialnih razmer lahko marsikaj nauči iz novega pojava, ako ostane stranka resna in dosledna, kar bi ji želeli.

Politični odsevi.

Redni zbor češke socialno-demokratske stranke je zboroval od 11. do 15. t. m. v Plznju, v delavskem domu »Peklo«. Važnost tega zbora se izraža v sijajni zmagi čeških socialnih demokratov pri zadnjih državnoborskih volitvah in v bojnih pripravah za doseg splošne in enake volilne pravice za deželne zbore. V socialno-demokratski zvezi državnega zbora je sedaj 24 čeških poslancev in z velikanskim številom glasov, ki jih je dobila pri majskih volitvah, je socialna demokracija že sedaj najmočnejša stranka med češkim narodom. V 23 mestnih okrajih na Češkem so dobili socialisti 40 odstotkov glasov, v 42 kmečkih okrajih 30 odstotkov, na Moravskem v mestih 41, na deželi 24 odstotkov, v Šleziji v mestih 83, na deželi 49 odstotkov. Od 1.086.000 volilcev jih je glasovalo 400.000 za socialno-demokratske kandidate, to je povprečno 37 odstotkov. To je plod izborne

organizacije, ki jo ima stranka. Češka socialna demokracija šteje sedaj 1448 organizacij na Češkem, 326 na Moravskem, 50 na Šlezkem, 92 na Nižjem in 6 na Gornjem Avstrijskem. To je torej ogromna armada. Značilna za češko stranko je tudi njena bogata literatura in velikansko zanimanje delavcev za čitanje; tako se je razpečalo češkega delavskega koledarja 109.792 izvodov. Krajcarski list »Zar« v Pragi izhaja v 90.000 izvodih. Kakor smo že poročali, se pripravlja češka stranka na nov boj za doseg splošne in enake volilne pravice za deželne zbore in kdor jo pozna, je prepričan, da ga bode vodila z enako odločnostjo in vztrajnostjo, kakor boj za državnoborsko volilno pravico. — Jugoslovanska socialna demokracija je brzojavno pozdravila zbor čeških sodrugov.

Tudi rusinska socialno-demokratska stranka se že resno pripravlja na boj za deželnozbornsko splošno in enako volilno pravico in je o tem razpravljala na konferenci v Lvovu. Sklenilo se je, da pojde na dan otvoritve deželnega zbora velika deputacija k deželnemu maršalu grofu Badeniju (bratu bivšega ministrskega predsednika Badenija) ter mu pojasni zahtevo rusinskega ljudstva za splošno in enako volilno pravico. Kadar začne v deželnem zboru razprava o volilni reformi, se pa izvede po celi deželi enodnevno stavko v znamenje, da je ljudstvo pripravljeno na boj. — V času, ko se Čehi in ko se Rusini v nadvse slabih galiskih razmerah pripravljajo tako odločno na boj za splošno in enako volilno pravico, bi bil smrten greh, ako bi ljudstvo po slovenskih deželah spalo, ali pa če bi odločujoče meščanske stranke sprejele kako limonado namesto splošne in enake volilne pravice.

O hrvatski politiki piše zagrebška socialno-demokratska »Svobodna Rijec« na uvodnem mestu. Bratski list kritizira ostro demagogično politiko meščanskih strank, ki pitajo narod s praznimi državnopravnimi frazami in z deklamacijami o neodvisni kraljevini Hrvatski, ter povdarja socialistični ideal narodnega kulturnega edinstva, a velike, obsežne gospodarske skupine. »Svobodna Rijec« pravi z ozirom na meščanske zahteve, ki hočejo Hrvatsko tudi gospodarsko in colninsko ločiti od Avstrije in Ogrske: »Za take utopije se ne oduševljamo, kajti naš ideal je: Zediniti ves naš narodni element, ki je danes razcepljen, nezedinjen in razkosen na vse strani pod raznovrstnimi vladami, v eno narodno, to je kulturno celoto, napraviti iz njega kulturni faktor v skupini federacije svobodnih, nacionalno popolnoma avtonomnih narodnosti v okvirju popolnoma demokratizirane države, ki je kot gospodarska organizacija železen obroč njenega skupnega dela za gospodarske interese celote, v kateri je vse delovanje rezultanta boja dveh svetov, dveh nasprotnih razredov, dela in kapitala, kot dveh v zgodovinskem razvoju ustvarjenih nasprotnikov, ki bosta na čim širši pozornici izvršila svoj zgodovinski razredni obračun.«

Dogodki v Maroku presegajo daleč prvotne vesti, ki so hotele narediti utisk, kakor da se gre samo za hipno kazen maročanskih morilcev in za varstvo Evropejcev, ki se izvrši popolnoma mirno. Že bombardiranje Casablance je moralo omajati vero v »mirno« misijo Francije. Poročilo, da so francoski vojaki v bodali usmrtili 166 Maročanov, so že dala slutiti hujše boje, novejša vesti pa že govore o 3000 mrtvih! To je torej že pravo poročilo iz vojske. A najhujše je pač to, da so tudi z ozirom na »vojaške potrebe« te ogromne žrtve večinoma nepotrebne, ter jih je pripisovati deloma nerodnosti francoskih zapovednikov, deloma pa krvoločnosti vojakov in ondotnih Evropejcev sploh. Za naskok na Casablanko so porabili Francozi v prvi vrsti zloglasno »tujsko legijo«, ki je po večini sestavljena iz izmeta vseh dežel in nima za groš človečnosti v telesu. S tem pokolom pa stvar še nikakor ni končana, kajti vsa znamenja kažejo, da se pripravljajo Mavri in Kabili na odločen upor in sedaj bodo seveda evropski interesi in »čas« francoske in španske zastave zahtevali nove boje. In vendar se gre samo za interese kapitalistov in za prazne militaristične sanjarije.

V Severni Ameriki so telegrafisti vstopili v stavko, ki je hipoma obsegla 50 mest in se razširja še vedno dalje. Zveza brzojavnih uslužbencev, ki je odobrila stavko, je naznanila državnemu poverjeniku za delo Neillu, da dovoli zveza konec stavke, ako se vlada zaveže, da se preišče položaj uslužbencev in da se ga uredi potom nepristranskega razsodišča. Danes bodo menda vsled tega obravnave.

Med Severno Ameriko in Japonsko so že dlje časa napete razmere, ki so že večkrat kazale, da je vojna med obema neizogibna. Zadnji čas so bile v Washingtonu razprave med zastopniki obeh držav, da se sklene pogodba. Sedaj so vsa poganjanja pretregana, ker je Japonsko zavrglo vse ameriške pogoje.

Shodi.

Iz Vrhnike. Dne 18. t. m. pop. ob 2. bo na Vrhniki v prostorih gostilne pri Tislerju javni društveni shod »Delavskega izobraževalnega, podporne in pravovarstvenega društva na Vrhniki«. Opozarja se vse člane, da se zanesljivo udeležijo tega shoda.

Logatec. Ustanovni občni zbor »Delavskega izobraževalnega društva v Logatcu« bo v nedeljo dopoldne. Člani naj se v polnem številu udeležijo zborovanja.

Velik ženski shod je bil pretečeni četrtek zvečer na vrtu »Narodnega Doma« v Ljubljani. Udeležilo se ga je okrog 800 ljudi, med njimi približno tretjina žensk. Dasiiravno bi bil shod lahko se boljše obiskan, je bil vendar za ljubljanske razmere vsega priznanja vreden. Govorili so sodrug Kopač iz Trsta, sodruginja Seidl z Dunaja in sodrug Anton Kristan iz Idrije o položaju delavstva in o nalogah žene v sedanji družbi. Vsi govorniki so izborno opisovali razmere delavstva v okvirju kapitalističnega družabnega reda in so povdarjali, da je naloga žene, ne le podpirati moža v njegovem stremljenju, da se izpolni delavska organizacija, ampak da se morajo tudi same organizirati. Vsi govorniki so želi burno priznanje. Sodrug Kocmut je končno naznanil, da se v kratkem ustanovi v Ljubljani ženska organizacija. Ob 11. zvečer je bil lep shod zaključen.

Iz stranke.

Politični odbor jugoslovanske socialno-demokratske stranke v Trstu sklicuje za dne 25. avgusta 1907 ob devetih predpoldan konferenco vseh sodrugov iz cele Primorske.

Kraj: Velika dvorana »Delavskega doma« v Trstu. Dnevni red: Strankino časopisje. Ker je na dnevnem redu točka, ki v interesu stranke nujno zahteva, da se v najbližjem času stori v časopisju za Primorsko primeren preobrat, so vsi sodrugi s cele Primorske nujno naprošeni, da se mnogobrojno udeležijo te konference.

Deželna konferenca strokovnih in izobraževalnih organizacij za Kranjsko, ki je bila napovedana za dne 25. t. m., se preloži na dan 1. septembra, ker imajo dne 25. avgusta primorski sodrugi svojo konferenco v Trstu. Konferenca se vrši v salnu hotela »Ilirije«, in je začetek ob 9. uri dopoldne. Vse predloge in naznanila naj se vpošlje na naslov sodruga I. Mlinarja, Krakovski nasip št. 16, Ljubljana.

Konferenca strokovnih organizacij in izobraževalnih društev bo 1. septembra. Zanimanje za njo je velikansko, kajti dnevni red, ki so ga sklicatelji določili, je zelo zanimljiv ter zelo važen. »Zveza strokovnih in izobraževalnih organizacij za Kranjsko« se naj osnuje, pri nji pa strokovno tajništvo. Kdo vendar ne pripozna skrajne potrebe centraliziranja naših delavskih organizacij?! Saj vidimo, da doseданje stanje naših strokovnih in izobraževalnih društev ne odgovarja našim delavskim razmeram. V industrijskih krajih imamo slabe organizacije. Zakaj — zato, ker niso te imele nobene prave opore doma na Slovenskem. Centralne strokovne zveze imajo sedeže na Dunaju, delokrog njih je sicer cela Avstrija, vendar neznanje slovenščine in nepoznanje slovenskih razmer pri centralnih strokovnih zvezah ovirata naše organizacije, da se ne razvijajo tako, kakor bi se morale. Ko je v kakem kraju organizacija ustanovljena, potrebuje še vedno negovanja ter neprestane skrbi. Kakor mora vrtnar zasajeno cvetko nežno oskrbovati toliko časa, dokler ne dobi dobrega korena — tako je pri organizaciji. Funkcionarje je treba poučevati v vseh njihovih dolžnostih in pravicah — člane o pomenu, važnosti in nalogi organizacije. Kdo to more boljše storiti kot človek, ki pozna razmere, jezik, navade onih, katerim naj se razlaga. Deželna zveza je torej nujno potrebna. Strokovno tajništvo pri njej istotako. O časopisju bo seveda treba tudi prav podrobne debate, kajti na Slovenskem se bo moralo ustanoviti strokovne liste. Dosedaj je naš osrednji politični list obenem tudi naše strokovno glasilo. In to ni prav! Iz več ozirov. Sicer stoje merodajni krogi v naših vrstah še vedno na stališču, da vsak novi socialistični list, ki se ustanovi, škoduje osrednjemu glasilu. To pa ni res! Čim več premišljeno ustanovljenih listov, tem boljše je centralno glasilo, kajti vsakega novega lista dolžnost je, opozarjati svoje čitatelje na osrednje in glavno glasilo jugosl. soc. dem. stranke »Rdeči prapor«. Naši delavci pa tudi niso več na tako ozkem stališču, da ne bi potrebovali več listov. Torej: ustanovitev strokovnih listov je potrebna, preko katere se ne sme iti na dnevni red. Vprašanje je le: ali je oportuno in dobro, da se za vsako večjo stroko ustanovi strokovni list. Dosedaj imamo: slovenski list »Tobačni delavec« ter slovensko-italijanski »International« — čuje se pa, da se ustanovi še za železničarje list »Železničar«. Po mojem mnenju pa bi bilo dobro, da bi se za vse stroke (izvzemši morda edino železničarje) ustanovil za enkrat eden skupni strokovni list z imenom »Delavec«, ki bi imel za vsako stroko posebno rubriko ter uvodne članke splošno strokovnega pomena, oziroma socialno-politične vsebine. List naj bi izhajal po trikrat na teden na osmih straneh. Odjemalcev bi imel dovolj, kajti rudarji, mizarji, tiskarji, kovinarji, kamnoseki, krojači, čevljarji i. t. d. bi ga morali oblatorično upeljati. Naročniki, oziroma odjemalci tega strokovnega lista bi se potem tudi gotovo naročili še na politični list, ker bi kot delavci brez dvombe živo občutili potrebo čitati še svoj delavski politični list, ki pa bi naj izhajal, ko-

likorkrat bi že hotel. Tako mislim jaz — in preteklost me uči, da moja misel ni slaba.

V Idriji, 10. avgusta 1907.

Anton Kristan.

Strokovni pregled.

Iz krogov ljubljanskih pekovskih pomočnikov se nam piše: Pekovski mojster gospod Matija Zalar se je znesel v 180. številki «Slovenskega Naroda» nad nami, odnosno nad «Rdečim Praporom», češ, da je podla laž, kar smo pisali o njem v 70. številki svojega glasila. No, poznavajoč dobro «varčnost» gospoda Zalarja, si ne bi bili mislili, da bode žrtvoval par kron za «Poslano» v «Slov. Narod». Ali da bi metal gospod Zalar s «podlo lažjo» tako okrog sebe na naš račun in zato, da bi sebe delal lepega, bi moral imeti nekoliko več resnične podlage, nego je ima. Gospod Zalar torej trdi, da so mu njegovi pomočniki sami odpovedali službo — kajpada s tem, da so podpisali resolucijo, ki je bila sprejeta na shodu in ki jo je organizacija vpslala mojstrom. Prostor v listu nam žal ne dopušča, da bi jo dobesedno objavili. Ali značilno je že to, da noben drugi mojster ni smatral te resolucije za odpoved službe; poslalo se jo je vendar vsem onim podjetnikom, pri katerih so pomočniki še dobivali hrano. No, mi smo si že na jasnem; gospod Zalar je dobro poznal sedanje svoje indiferentne delavce, stavkokeze, med katerimi je celo eden duševno bolan; vedel je, da bodo trpeli, če jih bode izkoriščal, če jim zniža plačo in če jim še povrh utrga po dve kroni na teden za stanovanje, čeravno stanujejo drugod. Sicer je pa človekoljubje gospoda Zalarja itak predobro znano. Tudi njemu je gotovo še v spominu, kako je ruval proti prejšnjemu najemniku njegove pekarnе, vse časti vrednemu delodajalcu, in kako umazanih sredstev se je posluževal, da ga je izpodrinil. Grdo je, če delavec izpodrine delavca iz dela, še grše je pač, ako izpodrine gospodar gospodarja z njegovega prostora. Značilno je tudi to, da se gospod Zalar na shodih mojstrske zadruge kaj mogočno usti, kako bi bilo pomagati pekovski obrti v Ljubljani, kadar pride domov, pa pravi: Samo 60 tisoč goldinarjev bi moral imeti, pa si upam uničiti vse ljubljanske pekovske mojstre. Seveda s takim premoženjem ne bi bilo težko, delati jim umazano konkurenco. Taki motivi vodijo gospoda Zalarja napram pomočnikom in napram njegovim tovarišem mojstrom. Ali porečete, gospod Zalar, zopet, da je vse le zlobna laž?

Več pekovskih delavcev.

Domače stvari.

O razmerah pri ljubljanski cestni železnici smo se že večkrat zmenili. Ali menda bode treba vpeljati za to podjetje stalno rubriko. Položaj uslužbencev pri ljubljanski «električni» je namreč v marsičem podoben življenju sužnjev; tudi službeni in delavni red zasluži ime pravega suženjskega reda. Izmed določb, ki jih obsega, naj omenimo le sledeče: Kdor hoče, da se ga sprejme za vozno službo, mora najprej služiti približno dva meseca za poskušnjo in v tem času se ga lahko odpusti brez odpovedi. Prvih štirinajst dni pred tem je pa «vajenec». Za ta čas se mu ne izplača mezde, temveč se jo naloži v hranilnici, knjižico pa dobi šele po enem letu. Ako zapusti službo pred koncem tega leta, izgubi zaslužek prvih dveh tednov na korist podpornega zaklada, če pa izstopi še ob času poskušnje, pa pride ta znesek v prometno blagajno, to se pravi, podjetje ga konfiscira. Uslužbenci imajo štirinajstdnevno odpoved; ali službeni red navaja toliko razlogov, iz katerih se lahko uslužbenca odpusti brez odpovedi, da pravzaprav nihče ni varen, da se ga posadi hipoma na cesto. Družba si lasti tudi neverjetno kazensko pravo; ne le, da lahko odpušta ljudi za kazni in da jim prometni vodja lahko diktira nezaslišane globe (v dvojnem znesku dnevne mezde, odnosno do tretjine mesečne plače!), ampak prometni vodja ima v nekaterih slučajih celo pravico, da jim konfiscira kavcijo! Kaznuje se pa uslužbenca lahko, za kar se hoče, kajti famozni § 11. daje med drugim pravico prometnemu vodji, da kaznuje «zaradi pomembnejših pregreškov proti dobrim šegam» («bei erheblichen Verstößen gegen die guten Sitten»). Kaj pa so «gute Sitten», odloča seveda vodja sam. Delavni čas je za delavce v delavnici po dnevi od 7. zjutraj do 7. zvečer, po noči od 7. zvečer do 7. zjutraj; počitek je od 1/9. do 9., od 12. do 1. in od 4. do 1/5. Tudi za nočno delo ni določenih drugih počitkov. Pri vožnji ne sme iznašati delavni čas poprečno nad 11 ur na dan; ali to se računa «vpoštevaje počitek in proste dni». Na ta način so ljudje tudi po 16 ur na dan v službi. Imeniten je tudi § 15.: Ako je promet ali prometno delo popolnoma ali deloma ustavljeno, nima uslužbenec, ki se ga je rabilo v dotičnem prometnem oddelku, nobene pravice do plače za ta čas. — Služba je toraj krasna v vsakem oziru! Ali v praksi so razmere še slabše, nego v teoriji. Sprevodniki imajo za posebno nadlego dva pregledovalca, ki jima je nepristranost najbolj nezahvalna stvar na svetu. Kdor se jima zna prikupiti, se izogne kazni, tudi če bi jo res zaslužil; kdor

jima ni všeč, je vedno v nevarnosti, da ga doleti globa. In to se uslužbencu lahko pripeti, kadar se mu ne bi niti sanjalo kaj takega. Na primer: Na voz stopijo trije gospodje in zahtevajo listke od «Kavarne Evropa» do «Ambroževega trga». Sprevodnik odtrga tri listke za dva pasa, a še preden je vse preščipnil, se eden premisli, pa se hoče peljati do pošte. Sprevodnik vtakne neizdani listek v torbo in izroči gospodu drugega. Na koncu vožnje popiše listke, pozabi pa na onega, ki ga ima v torbi. Pozneje ga proda. Naenkrat pride pregledovalec Erklavec na voz, pregleda listke in opazi grozovito pogreško. Takoj ozmerja sprevodnika spričo ljudi in ker mu ta končno pravi, naj ne ravna tako grobo pred ljudmi, dobi sprevodnik osem kron globe. Podobne pritožbe imajo uslužbenci nad pregledovalcem Podreberskom. Zgodilo se je, da se je naznanilo sprevodnika, ki je imel prost dan, da je prišel prepozno v službo. Voznik Lininger je dobil nekega dne sledečo «Beansändung»: «Pred nekim časom ste razbili rdeče steklo na žarilniku. Del povzročene škode in sicer v znesku 2 kron se Vam odtegne za odškodnino od Vaše plače.» Tisto steklo je bilo vredno — 20 vinarjev. Kmalu nato je bil Lininger odpuščen iz službe, ker je prometni vodja Schwingenschuss sumil, da «punta ljudi». Gospod prometni vodja naj se ne moti, njegovih uslužbencev ni treba puntati, saj so jih že bedne razmere dovolj spuntale. Mi bi mu le prav prijazno svetovali, naj sam poskrbi, da se te razmere izpremene, ampak temeljito. Socialne ideje so danes premočne, da bi se moglo še dalje ohraniti tako suženjstvo. Če se bode z ljudmi pravično ravnalo ter uredilo njih plačilne in službene razmere, bodo zadovoljni, pa če bi bil za vsakim oglom kak puntar; sicer jih pa lahko obda s kitajskim zidom, pa bo vendar morala prekipeti nezadovoljnost.

Nedeljski počitek v notarskih pisarnah. Iz krogov organiziranih notarskih uradnikov se nam piše: Vprašanje, kdo je bil zadosti močan, da je nesel na svojem hrbtu Kristusa čez vodo, nas ravno tako malo briga, kakor vprašanje, katera zbornica ali kolegij nosi na svojem hrbtu odgovornost, da se v notarskih pisarnah ni uvedlo nedeljskega počitka, potem pa naj bode predsednik teh zbornic ali kolegijev tudi delničar ameriškega trasta. Značilno je dovolj za tiste gospode cesarske in kraljeve notarje v Ljubljani — enega izvezamemo, ker je baje prostovoljno upeljal nedeljski počitek v svoji pisarni — da čakajo na tisti decemberski redni zbor kolegija, kateri jim bode moral šele dekretirati, torej vsiliti nedeljski počitek — in sicer po onih članih z dežele, katere nedeljski počitek v notarskih pisarnah v Ljubljani pravzaprav prav nič ne briga. Druga skupina odvetniških in notarskih uradnikov je vložila prošnjo za nedeljski počitek na notarski kolegij, torej na kompetentno mesto ter pred počitnicami; in kaj je ta ukrenil? Prav nič drugega, kakor da se izgovarja, da se nedeljskega počitka zato ne more uvesti, ker so gospodje notarji na počitnicah, zato pa naj uradniki ob nedeljah hodijo v pisarno in sicer radi tega, ker ti ravno nimajo počitnice. Capito! No, no, vsaj jim navsezadnje ne smemo zameriti tega, če so ti gospodje prespali tisti čas, ko se je rešavalo vprašanje, ali je odvetniški in notarski uradnik, od katerega se danes po večini več zahteva kakor pa od marsikaterega drugega uradnika — se tisti brezpravni «šribar», ki se ni upal niti s prošnjo stopiti pred svojega šefa, da bi mu dal eno nedeljo prosto, še manj pa da bi zahteval obilglatni nedeljski počitek po vseh pisarnah. Da je temu tako, nam potrjuje dejstvo, da je neki gospod notar na vprašanje svojega notarskega kandidata, kaj je z nedeljskim počitkom, odgovoril: Jaz sem vas ravno zato sprejel v službo, da bode v nedeljo v pisarni, da sem lahko jaz — c. kr. notar — prost ob nedeljah. Pazite se, gospodje! Če Vam ni binokosni shod v Ljubljani — katerega se seveda s praznim izgovorom ni udeležila niti notarska zbornica, niti notarski kolegij — zadosti pojasnil našega stališča glede socialnega vprašanja, vzemite v roko «Našo pisarno» ali pa dunajski strokovni list «Die Organisation», iz katerih se boste lahko pre-

pričali, da strune, katere ste napenjali dosedaj na račun uradnikov, na vseh krajih in koncih pokajo — in ne smete se čuditi, ako bodo te strune enkrat popokale na Vaš račun. Toliko za danes. Vse stranke iz mesta in dežele pa še enkrat prosimo: Ne hodite ob nedeljah v notarske pisarne, četudi Vas gospodje notarji vabijo.

Krščanska ljubezen naših klerikalcev je — človek bi dejal — vnebovpijoča. V torkovi številki «Slovenca» se zopet lahko najde dokaz za to. Pobožno glasilo razpravlja o obtožnici proti generalu Stösslu, bivšemu zapovedniku Port Arturja. Resnica je, da razkriva ta obtožba grde skandale; «junak» Stössel je izročil Port Artur Japoncem v času, ko bi se bil lahko vsaj še več tednov branil, ko še ni primanjkovalo ne živih, ne streljiva in ko so drugi generali in častniki protestirali proti kapitulaciji. Stössel ni šel v japonsko jetništvo, kakor cela portarturska vojska; vzel je lahko svoje imetje seboj na Rusko. Vsiljuje se naravnost sum, da je Stössel Port Artur prodal sovražniku. Glorija njegovega junaštva je do dobrega uničena. To je vse prav. Ali čudno je čitati v krščanskem listu upanje, da zadene Stössla — kroglja. Smrtno kazen za izdajstvo zahtevajo vojni zakoni; ali kaj ima s tem opraviti krščanstvo, ki uči ljubezen do bližnjega, odpuščanje in podobne lepe reči? «Kdor z mečem pokončuje, bode z mečem pokončan,» se čita neke v evangeliju. V katoliškem «Slovencu» pa je evangelijski duh dobil čudne oblike. Naša naloga ni, braniti in zagovarjati izdajalca Stössla; mislimo pa, da tudi ne more biti naloga krščanstva, priporočati in zagovarjati ubijanje. Vsekakor ne razumemo klerikalnega krščanstva.

Umetnost in književnost.

«Socializem». Str. 52. Cena 20 v. Slovensko priredil Anton Kristan v Idriji. Založila založba čas. «Naprej!» v Idriji. To brošuro vsem sodrugom prav toplo priporočamo. Dobi se pri kolporterjih ali pa direktno.

Zahtevajte po vseh gostilnah, kavarinah in brivnicah

„Rdeči Prapor“!

Kuhano vodo piti v poletnem času priporočajo zdravniki in to posebno pri epidemijah za odvrnitev nalezljivosti; vendar kuhana voda sama na sebi ne zadostuje našemu okusu in zatoraj zahteva pridatka, kateri naredi nje okus prijetnejši.

Zato je posebno sposoben «Franckov Enrilo», kavni pridatek in namestek, katerega zvrotek shladen z ali brez sladkorja tvori okusno, izborno sredstvo za ugaševanje žeje.

Vsled svojih žejo ugasujočih lastnosti ni potreba tega mnogo piti; že po 1 kozarec izgine žeja za več ur, pri tem je uživanje te pijače vseskozi zdravju koristno, kuhana voda v zvezi s prijetno grenkim okusom tega naravnega izdelka žledcu prikladna.

To sredstvo za ugaševanje žeje zamore si vsled njegove nizke cene nabaviti vsaka tudi najubožnejša družina, kajti en mali zavojček za poskus, kateri zadostuje za 8 litrov zvretka, velja samo 12 vinarjev.

3-1

Kdor si hoče napraviti dobro domačo pijačo ali podaljšati svojo zalogo, naj se obrne zaupno na

tvrdko

C. F. SCHUBERT, Gradec

Murplatz 10.

Svarilo!

Prosimo spoštovana gospodinja, ne zahtevajte pri trgovcu kar na kratko Zavitek ali Zaboječek «Cikorijske», temveč določeno Znamko:

Franck

da imate zagotovilo za vedno jednako in najboljšo kakovost. — Pazite pri tem na te varstvene znamke in podpis, kajti našo zamotanje se v enakih barvah, papirju in z podobnim natisom ponareja.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Varstvena znamka.

Henrik Franck sinovi

Delniška družba združenih pivovaren Žalec in Laški trg

Telefon št. 163.

v Ljubljani

Telefon št. 163.

priporoča svoj:

izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Telefon št. 167.

ZALOGA V SPODNJI ŠIŠKI.

Telefon št. 167.

26-9

Listek.

Hans Kirchsteiger:

Pod spovednim pečatom.

Z avtorjevim dovoljenjem poslovenil E. Kristan
Dalje.

Od okna se je vrnil k vinu. Oče je že odšel; niti slišal ni, ko mu je rekel lahko noč.

„Ne bodi neumen,“ je dejalo vino.

„Ne, saj nisi neumen, drugače ne bi bil sedaj župnik. Le s to Ančko si storil velikansko neumnost. Pameten si, zato si najel prav staro kuharico. Ej, čuješ, nje je bil škof vesel, ker je že nad kanonično starostjo. Ali kuhinjsko dekle, to je pa zalo. Kaj nisi opazil, kako zaljubljeno te pogleduje? Tam ti ne bode treba sile; ker sama ti pade ljubezni pijana v objem. Le ne bodi neumen!“

„Ne, ne; sedaj sem župnik,“ se je duhovnik branil vinskega zapeljevanja.

„Prav zato, ker si že župnik, se ti ni treba ničesar bati. Kaplanu je ljubezen nevarna. Odpira mu srca, pa mu zapira župnijska vrata. Ali z župnikom je vse drugače. Saj si bil vedno srečen v ljubezni.“

„Daj mi miru z ljubeznijo — vsaj še nekaj dni — najprej prečitam kupčijske oglase v prokletem hudobnem časopisu.“

„Pa me vsaj pij še danes, ko je dan tvoje slave. Prijatelj sem ti — sladko spiš sedaj — sanjaj sladko, sanjaj o časti in ljubezni. — — —

V tem je šel mlinar precej nesigurnih korakov proti svojemu lepemu domu. Vino se mu je spravilo v noge, ali glave mu ni moglo zamegliti. Še celo izbistrilo mu je razum. Sam seboj se je razgovarjal, opotekaje se: „Vendar sem junak, da mi ni para; česar se polotim, to se vselej dobro konča. Tudi moj fant je pameten, ali tako vendar še izdaleč ne, kakor jaz. Ako ne bi bilo mene, bi še dolgo lahko čakal na svojo lepo župnijo. Pa mislijo duhovniki, da so najmodrejši! Hahaha, da se ne smejem! Smo pač mi klerikanci brez kute daleč pred njimi. Tepci pravijo, da smo sužnji farjev. Taka neumnost! Ravno nasprotno je. Haha! Seveda, seveda! Popje morejo plesati, kakor žvižgamo mi. Župan moram postati. Sakrament vendar! In ker sem klerikalec, mi pomagata škof in župnik, da pridem navzgor.“

Tristo vragov, sedaj sem izgubil smotko. — Ker sem klerikalec, mi plačuje šolski satnisti črno moko tako drago, kakor belo. Ošabni šomaštri morajo proč. To bode zabaval! Ker sem klerikalec, morajo ravnati zunaj v šolskem svetu po moji volji. Pa če si vtepem v glavo, da plačam manj davkov, pohiti pater Hamerer, ker so ga izvolili klerikanci, k ministru in minister mora ubogati, ker sem klerikalec. In če bi imel še enega fanta, prav bebastega, ta bi moral postati

odvetnik; ampak klerikalen, pri moj — —, to bi bile kupčije! No, naj bi bil še tako neumen, v državni zbor bi moral priti, haha — juhu — pri nas je korajža, ker smo klerikanci. Tako, bravo! Sakr — malo da se nisem zvalil v potok. Je, to je naša sreča, da niso drugi duhovniki taki, kakor naš župnik, ki je odfrčal. Za take farje bi se zahvalil. Naka, takih ne maram. Fej! Hudiča — aha, to je most. Pepe, paziš, da se ne zvrneš. A, servus, gospod Nepomuk, tam gor ste, pa gledate dol? Svetega Miklavža cerkvice — — haha. Kaj, škof, si pač misli, da kapne stotak za kapljivo tvoje blagoslovljene vode? Nisi dosti zgodaj vstal, gospod škof. Moj Gustel je že župnik, zdaj te ne potrebujem več. Nič se ne jezi, kadar te zopet rabim, dobiš že kronico. Sakr — z nosom pa ne v hruško! Haha, Rezika je tudi še po koncu; no, veseli naj se na nočojšnjo noč. Haha, vino me je pomladilo, kakor da je trideset let izpuhtelo. Oženiti se ne smem več, gospod sin ne dovoli. Boji se, da bi prišel nov dedič za mlin. Bi bilo že mogoče, že, saj še nisem kilav. Prav ima, nič se ni treba ženiti, saj gre tudi tako. Ej, Rezika, odpri! Ampak hitro! Zunaj je že mraz. Ali je tvoja postelja gorka? — — —

* * *

Stari župnik pa vendar ni bil popolnoma pozabljen v svojem izgubljenem domovju.

V ubožnici je klečalo dvanajst ubogih, pohabljenih ljudi pred velikim razpelom in molili so rožni venec za „svojega“ župnika.

V šolski hiši je pa sedel vodja s svojo ženo ob posteljo Hermančka, ki je pošiljal Bogu svojo večerno molitev, ki jo je zunaj ptiček tiho prepevaje spremljal. „Sedaj pa še tri očenaše za našega ljubega župnika.“ Oče in mati sta sklenila roke s tiho pobožnostjo — tretji očenaš pa ni prišel do konca. Mali molilec je že zaspal, nedolžna otroška dušica je pa bila pri ljubem Bogu in pri dobrem župniku. Tudi ptiček zunaj je menda med molitvijo zaspal. Kje pač spi župnik?

XXVIII.

Ako bi bila fantazija narekala to knjigo, bi bila sedaj pri koncu. Treba bi bilo le še povedati, kako je župnik Hercog, izgnan iz bogatega samostana, zaspal na klopi nad vodo, kako ga je nočni mraz zbudil, kako se je, še nepredramljen, oslavljen od gladi, opotekel, zvalil čez breg in brez glasu izginil v reki. Trpinova smrt v vodi bi bila prav lep zaključek. Čitatelji bi odložili knjigo, pomirjeni, da je hladna voda bolj usmiljena nego so bila mrzla človeška srca pod posvečeno obleko.

Toda resničnost piše drugače kakor fantazija in življenje je včasih bolj okrutno nego nagla smrt.

Dalje prih.

POZOR!

Za K 2.50

dobi vsak krasno remontoir pežno uro, „Gloria“-srebro, sistem Roskopf patent, anker kolesje, 30 ur idoeča za kar se 2 leti jamči, z

lepo pozlačeno, Pancer verižico, samo za K 2.50 3 komadi z verižicami K 7.— Razpošilja po povzetju tovar. zaloga švicarskih ur 24—10

S. Urbach, Krakov, št. 69.

Vsaka ponaredba in ponatis je kaznjivo.

Edino pravi

Thierrryev balzam

le z zeleno znamko nune. — 12 malih ali 6 dvojnih steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 K. 52—26

Thierrryevo centifolijino mazilo

proti vsem, še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam i. t. d., 2 lončka K 3.60. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar.

Ti dve domači zdravili sta povsod znani in še od nekdaj sloveči.

Naročila se naj naslovljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rogški Slatini.

Zaloga večinoma po lekarnah. Knjižice s tisoči zahvalnih pisem zastoj in franko.

Polnihi v Ameriko
Italeri kolijo dobro, po ceni in
za naslivo potovati naj se obrnejo
Simona Kmetelka
v Ljubljani, Hodovalsko ulico 26.
Kuharstvu Pojasmila dajo se brezplačno.

KAVARNA

„Unione“ preje „Tedesco“ v Trstu

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

Prva domača slovenska pivovarna G. Auerjevih dedičev v Ljubljani, Wolfove ulice št. 12

Ustanovljeno leta 1865.

pod novim strokovnim vodstvom priporoča slavnemu občinstvu in spoštovanim gostilničarjem svoje novo varjeno, priznano izborno pivo v sodeih in steklenicah.

Številka telefona 210.

Sodrugji, zahtevajte povsod „Rdeči Prapor“!